

Скалецька Вікторія Вадимівна,
*студентка 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*
Науковий керівник: асистент кафедри цивільного права Байталюк Д. Р.

ПРИЙОМНА СІМ'Я: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ

Актуальність проблеми влаштування дітей-сиріт в Україні важко переоцінити. По-перше, щороку зростає кількість дітей, які в зв'язку з різними причинами позбавлені батьківського піклування і потребують особливого захисту та турботи. Прийомна сім'я є однією із форм влаштування таких дітей. По-друге, необхідно вдосконалювати систему формування прийомних сімей, починаючи від пошуку потенційних прийомних батьків і до моменту прийняття рішення про передачу їм дитини на виховання.

На мою думку, існування такого явища, як прийомна сім'я, має надзвичайно важливе значення. Оскільки і на законодавчому рівні вказується на пріоритетність сімейного виховання дитини. Діти-сироти дуже вразливі, і за відсутності належного піклування вони можуть отримати серйозні психологічні травми, що потім негативно вплине на їх соціальний статус в майбутньому.

Сімейний кодекс України визначає прийомну сім'ю як «сім'ю, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування» [1].

Суб'єктами прийомної сім'ї є відповідно, прийомні батьки і прийомні діти. Зрозуміло, що не кожна особа може претендувати на створення прийомної сім'ї. Законодавець ставить чіткі вимоги до таких осіб. Це вимоги щодо дієздатності, відповідного віку, їх реальної можливості матеріально забезпечувати дітей, а також, наприклад, певні моральні та інші особисті якості.

Варто звернути увагу на деякі з них. Прийомні батьки повинні володіти повною цивільною дієздатністю. Щодо їх віку, то чіткої межі не встановлюється, проте відповідно до Положення про прийомну сім'ю [2] під час улаштування дитини у сім'ю має бути вра-

ховано, щоб дитина досягла повноліття до досягнення батьками пенсійного віку.

Логічно, що для того, щоб піклуватись за дітьми, батьки повинні бути фізично здоровими і мати хороші житлові умови. Житло має забезпечувати нормальні можливості для розвитку та проживання прийомної дитини. Щодо моральних якостей, варто зазначити, що не можуть бути прийомними батьками особи, що були раніше засуджені за певні кримінальні правопорушення, зловживають спиртними напоями чи наркотичними засобами тощо.

Прийомні батьки, на відміну, наприклад від опікунів та піклувальників, виступають законними представниками прийомних дітей без надання на це спеціальних повноважень.

Створюється прийомна сім'я на підставі рішення відповідної районної, районної у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчим комітетом міської ради. Після цього між прийомною сім'єю та відповідним органом укладається письмовий договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї [1].

Фінансування прийомної сім'ї здійснюється за рахунок Державного бюджету України. На кожну прийомну дитину визначаються відповідні виплати, що є достатніми для її виховання та розвитку.

Статус прийомної дитини зберігається, за загальним правилом, до моменту досягнення такою дитиною повноліття. Але є виняток з цього твердження: діти можуть довше залишатись в прийомній сім'ї, наприклад, у разі продовження ними навчання у відповідному навчальному закладі до моменту його закінчення; або, якщо за ними встановлено інвалідність, але не довше моменту досягнення ними 23-річного віку.

Держава намагається всебічно допомагати прийомним сім'ям, зокрема, шляхом допомоги в оплаті комунальних послуг, забезпеченні безкоштовного харчування таких дітей в школах, безкоштовного проїзду для них в громадському транспорті тощо.

Якщо дітей в сім'ї троє і більше, то на пільги мають право всі діти: і ті, що є рідними, і прийомні. Безкоштовно надається право сім'ї отримати земельну ділянку для ведення фермерського господарства.

Особливістю прийомної сім'ї є те, що вважаючись формою сімейного виховання, вона в той же час залишається формою державної опіки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, оскільки держава виконує ряд таких завдань: матеріальне забезпечення утримання дітей, оплату праці прийомним батькам, методичну підготовку та допомогу їм у вихованні сиріт, контроль за утриманням та вихованням дітей.

Отже, прийомна сім'я є чудовим варіантом влаштування дітей – сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування і є пріоритетним напрямом реформування державної системи опіки в Україні. Діти, що ростуть в прийомній сім'ї, мають хороші можливості для того, щоб відчувати турботу, набути необхідні навички комунікації як з дітьми свого віку, так і дорослими. Чудово, що держава намагається всебічно сприяти розвитку інституту прийомної сім'ї, проте, іноді трапляються випадки, коли подружжя вирішує стати прийомними батьками тільки заради пільг та відповідних виплат. Тому державні органи мають слідкувати за тим, щоб прийомні діти не були для їх прийомної сім'ї виключно джерелом отримання коштів.

Література:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. № 21–22. ст. 135.
2. Про затвердження положення про прийомну сім'ю: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. № 565. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-%D0%BF#Text>
3. Кройтор В.А., Євко В.Ю. Сімейне право. Харківський національний університет внутрішніх справ. 2016. 492 с.